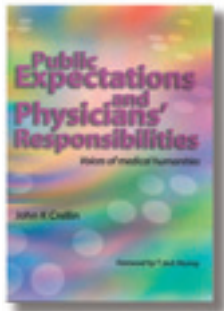

Legeroller og medisinsk humaniora

John K. Crellin

Public expectations and physicians' responsibilities

Voices of medical humanities. 165 s, tab, ill.
Oxon: Radcliffe Publishing, 2005. Pris USD 48
ISBN 1-85775-642-8

Boken er blitt til gjennom undervisning i «medical humanities» for kanadiske legestudenter. Medisinsk humaniora er her definert som et fagområde hvor man utforsker observasjoner fra ikke-naturvitenskapelige kilder om menneskets vilkår, særlig om sykdom, lidelse og verdier. Berettigelsen for et slikt fagfelt er at medisinen dreier seg om spørsmål og fenomener som prinsipielt ikke kan belyses gjennom naturvitenskapelige tilnærminger, hvor oppgavene må håndteres gjennom utøverens personlige forståelse og dømmekraft. Forfatteren peker ut følgende roller for medisinsk humaniora: Å gi klinikere innsikt i pasienters og fagutøveres verdier og holdninger, å stimulere til refleksjon om pasienters svært ulike behov, å bidra til innsikt om lege-pasient-forholdet, medisinen egenart og forholdet mellom fag og samfunn, å stimulere pasienter til å tenke over sin egen rolle, og å gi spesifikke bidrag til god omsorg og terapi.

Medisinsk humaniora representerer i denne boken er omfattende materiale av skjønnlitteratur, pasientfortellinger, film og TV, samt bidrag fra bildekunst, teater, historie, etikk og filosofi. Her finnes også drypp fra antropologi og sosiologi, men forfatteren understreker at samfunnsfagene ikke kan gi klinikere det de trenger mest, nemlig forståelse av enkeltpasienter som ulike, enestående og individuelt meningsfulle skapende. De 11 kapitlene omhandler ulike aspekter ved legers roller, særlig hvordan leger beskrives og vurderes i samtiden av medier, av kunstnere, av enkeltpasienter og av klinikere som ytrer seg offentlig. Forfatterens tese er at filmer, bøker og TV-serier som blir populære, blir det fordi de fremstiller en virkelighet eller en holdning som folk kjenner seg igjen i. Fiksjonen gjenspeiler virkeligheten. Samtidig vil medieuttrykk over tid nedfelle seg i folks tenkning, og *skape* virkelighet, også holdninger til leger, til medisinsk teknologi, til sårbarhet, død og usikkerhet. Studier av kulturelle uttrykk vil derfor gi innsikt i stereotyper, i folks forventninger, i drømmer og idealer som medisinen må forholde seg til.

Boken har etter mitt skjønn to styrker.

Den ene er bredden i utvalget av «stemmer» fra kulturen. Særlig har forfatteren et imponerende overblikk over medisinsk relevant film fra det 20. århundre, men det brukes også mange kilder fra litteratur og bildekunst. Forfatteren gjengir små glimt fra de omtalte verkene, slik at man både får belyst temaet og får et inntrykk av filmen eller boken. For undervisere i legestudiet er dette derfor en flott kilde til nytt undervisningsverktøy. Gjennom det brede utvalget gis det også en fascinerende fremstilling av de store omveltningene i holdninger til leger, teknologi og helse gjennom de siste 150 år.

Ingen «evidens» i form av tall som kan underbygge fremstillingen blir gjengitt. Til gjengjeld er presentasjonen ikke påståelig eller overtydelig, her gis det plass for komplementære uttrykk og forståelser av medisinen komplekse verden uten at man påtar seg å fortelle hele «sannheten».

Boken er ikke teoretisk anlagt, den gjengir ikke filosofiske eller vitenskapsteoretiske betraktninger om faget, men begrenser seg til korte refleksjoner rundt de «stemmer» som presenteres. Mange av eksemplene er amerikanske, ikke alt er like overførbart til norsk virkelighet, men den kanadiske forfatteren står for et perspektiv som synes godt gjenkjennelig og klart inspirerende. For denne leseren var dette en god bok.

Edvin Schei

Seksjon for allmennmedisin
Universitetet i Bergen

Velfundert biografi om Ibsen

Ivo de Figueiredo

Henrik Ibsen. Mennesket.

459 s, ill. Oslo: Aschehoug, 2006.

Pris NOK 429

ISBN 82-03-22892-5

Ivo de Figueiredo er historikeren og biografen som «i mangel av bedre vett» svarte ja til Aschehougs forespørsel om å skrive en ny biografi om Henrik Ibsen. Første bind, *Henrik Ibsen. Mennesket*, omhandler dikterens liv frem til

slutten av 1860-tallet og vitner om en biograf som både har vett og viten. Det andre bindet som omhandler de fire siste tiårene er ventet i løpet av 2007.

Fremstillingen av Ibsens barndom, hans år som apotekerlærling i Grimstad, hans tid som instruktør og dramatiker i Bergen, hans tunge år i Christiania og de første årene

i Roma, er lettlest og underholdende.

Figueiredo forteller med en ledig stemme, men makter samtidig å ha en kildekritisk tilnærming til stoffet. Boken har et tillegg hvor det bl.a. er et omfattende noteapparat på over 70 sider som viser hva som danner grunnlaget for fremstillingen fra side til side. Dette vekker tiltro. Boken inneholder flere fine illustrasjoner, hvorav mange er i farger, og den inneholder en fyldig litteraturliste. En kronologi over liv og verk hjelper leseren til å få oversikt.

Det er få overraskelser i boken. Noe annet er heller ikke å forvente i en biografi om en person det er skrevet så mye om. Det finnes flere Ibsen-biografier på markedet, men jeg mener Figueiredos bok tilfører noe nytt og forsvaret sin plass i den omfattende litteraturen om Ibsen. Boken er oppdatert i forhold til nyere kilder og litteratur, og den er den første kildekritiske biografien siden Meyers biografi om Ibsen, som kom på norsk i 1971 (1). Ulempen, i lys av at det i anledning Ibsens hundreårsminne er «Ibsen-år», er selvsagt at man ikke får en fulldekkende biografisk fremstilling av dikterens liv før bind 2 utgis.

Jan C. Frich

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Meyer M. Henrik Ibsen. Oslo: Gyldendal, 1971.

